

DOBY MINULÉ VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

Antonín Jabor

Pokud mám napsat několik subjektivních vzpomínek na osobnosti klinické biochemie ve Středočeském kraji, se kterými jsem se setkal na počátcích svého působení na Kladně, musím začít prim. MUDr. Bedřichem Nejedlým. Ačkoli mu krásně na jiném místě tohoto sborníku poděkoval Antonín Kazda, denní setkávání s Nejedlým mi umožnilo poznat i další stránky jeho laskavé osobnosti, poznat kolegy, kterých si vážil (nebo k nim měl naopak odtažitý přístup) a učit se od něho pronikat i do jiných oblastí než je klinická biochemie. Nejedlého základní lidskou vlastností asi bylo objevovat, aby pak mohl na dané věci spolupracovat, realizovat ji a samozřejmě o ní přednášet a publikovat. Myslím, že v té době byla i úžasná konstelace lidí, kteří ve druhé polovině 20. století vytvořili dobré jméno moderní kladenské nemocnice. Nemám tím na mysli pouze kolektiv laborantů Oddělení klinické biochemie pod vedením pana Miroslava Padevěta nebo vysokoškoláky OKB, ale jednalo se o celou skupinu významných lékařů kladenské nemocnice a nebojím se říci, že šlo i o osvícené vedení tehdejšího kladenského zdravotnictví. I když Nejedlého spojujeme s klinickou biochemií, zcela určitě přispěl k rozvoji kladenské medicíny jako takové. Na Bedřicha Nejedlého vzpomínám s úctou a s pocitem, že jsem před třiceti lety šťastně zvolil dveře jeho suterénní pracovny a zaklepal na ně s ostychem medika, který se jde ukázat. Ten kus života s ním mi nikdo nevezme, a možná proto se těžko vyrovnávám s pojetím klinické biochemie, které je dnes tak vzdálené Bedřichovým představám.

Nejbližším spolupracovníkem Bedřicha Nejedlého byl vedoucí laborant kladenského OKB Miroslav Padevěť. Profil obou těchto čestných členů ČSKB je na webových stránkách, takže zde spíše jen několik osobních poznámek. Mirek je svěží „dědek“ dávno po osmdesátce s vitalitou, kterou můžeme závidět. Jeho spolupráce s Nejedlým rozhodně nebyla daná vztahem nadřízeného a podřízeného. Myšlenky Nejedlého se v řadě případů realizovaly díky praktickým radám Padevěta, který byl současně jedním z prvních kritiků (ale také silných zastánců) Nejedlého nápadů. Oba se také dokázali nad věcí pohádat (oba měli svou pravdu), ale vždy v přátelském duchu. Myslím, že častěji zvítězila ta Nejedlého pravda, protože ji dokázal obhajovat s větší důsledností a silnými argumenty. Mirek Padevěť současně žil životem organizátora laborantského života a podobně jako Nejedlý přesahoval kladenskou klinickou biochemii do celostátního rozměru. Ocenění, která za své celoživotní působení získal, mu právem náleží. Pokud by mělo být vzpomenuť ještě jedno „laborantské“ jméno, tak bych zde připomenul výjimečnou osobnost pana Jaroslava Mojžíše. Byl vedoucím laborantem u prof. Homolky a zcela nepochybně se podílel na vzniku publikací, které jsou dodnes v knihovnách našich laboratoří. S Mirkem Padevětem tvořili kolegiální dvojici a přispívali k laborantskému životu bývalého Československa.

Blízkým spolupracovníkem Bedřicha Nejedlého byl také prim. MUDr. Vladimír Kvasnička. Vedl oddělení klinické biochemie nemocnice ve Slaném a zmiňuji ho proto, že spolupráce mezi Nejedlým a Kvasničkou byla příkladem kolegiality. Jejich setkání bychom dnes mohli nazvat „interními audity“, ovšem šlo o vzájemnou dohodu, jak rea-

lizovat klinickou biochemii v běžném denním životě, jak zlepšit péči o pacienty, jak na úrovni okresu přispět ke standardizaci metodických postupů. Vladimír nedávno zemřel. Nepatřil ke známým osobnostem klinické biochemie, ale byl praktikujícím a dobrým biochemikem a tuto vzpomínku na jeho určité pozitivní působení na Slánsku si určitě zaslouží.

Několikrát jsem měl možnost setkat se s krajskou odbornicí, paní prim. MUDr. Alenou Komárkovou, CSc. z Fakultní nemocnice v Praze (tehdejší FN1, U Nemocnice 5). Přijížděla na kontrolu laboratoří a jednalo se vždy o věcné, v dobrém slova smyslu formální a přínosné povídání o oboru, o problémech laboratoří a možnostech, jak je řešit. Prim. Komárková (samozřejmě spolu se svými spolupracovníky) vybudovala systém krajských externích kontrol kvality, dohlížela na obor a prováděla v podstatě inspekční činnost v laboratořích, kterou všichni brali jako věc, o jejíž užitečnosti se nepochybuje (a nediskutuje). Byla to osobnost, která si zaslouží jmenování, nejen jako vzpomínku na její úmrtí v květnu letošního roku, ale za její příspěvek ke středočeské klinické biochemii.

Středočeský kraj měl další významná pracoviště, jejichž vedoucí s Bedřichem Nejedlým budovali v tomto regionu obor klinické biochemie. Příbramské pracoviště vedl prim. MUDr. Miroslav Kosek, v Benešově prim. MUDr. Jiří Khun, pozdější ředitel benešovské nemocnice, v Kolíně prim. MUDr. Václav Káš. Profil prim. Koska je v galerii čestných členů ČSKB, kde si můžeme jeho pracovní a odbornou orientaci připomenout. Současné generaci je už méně známý prim. Khun, který vedle prof. Maška nemalou měrou přispěl k tomu, že se do laboratoří dostaly počítače a také moderní technika.

Jak bylo předesláno v úvodu, jedná se o víceméně subjektivní a útržkovité vzpomínky na osobnosti, které stály u počátků moderní klinické biochemie ve Středočeském kraji. Je obtížné někde vytyčit časovou linii pro zásluhy o založení oboru. Snad se nebudou zlobit Ti, jejichž práce si vážím, ale přece jen je řadím spíše mezi své vrstevníky než mezi „otce zakladatele“. Výhodou subjektivního pohledu je právě absence nezařazenosti.